

Deli Gabriella

IRÁNY AZ ISKOLA

TANULÁSI PROBLÉMÁK MEGELŐZÉSE, KORAI FELISMERÉSE

SZÉCHENYI 2020

EFOP-3.1.6-16-2017-00026

„HINNED KELL, HOGY A VILÁG TEVELED IS ÉKES”
A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK
ÉS TANULÓK MINŐSÉGI ELLÁTÁSA
A SZOLNOKI TANKERÜLETI KÖZPONTBAN

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült az
EFOP-3.1.6-16-2017-00026 „Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes”
kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók minőségi ellátása
a Szolnoki Tankerületi Központban
projekt keretében.

Projektvezető:
dr. Torda Ágnes

Szakmai vezető:
Szabó Győzőné

Szerző:
Deli Gabriella
tanító

Lektor:
Nagyné dr. Hegedűs Anita PhD.
gyógypedagógus, pszichológus

ISBN: 978-615-81407-6-8

Kiadó: Szolnoki Tankerületi Központ
Felelős kiadó: Szutorisz-Szügyi Csongor tankerületi igazgató

Nyomdai előkészítés: Flaccus Kiadó Kft.
Nyomdai és kötészeti munkálatok: Fotogruppe Kiadó Kft., Szolnok, 2020
Felelős vezető: Kardos Tamás, ügyvezető

Tartalom

1.	Bevezetés	5
2.	A gyermeki készség- és képességfejlődés nyomon követésének kiemelt szerepe	7
3.	A tanulási problémák köre	8
	3.1 Tanulási zavarok előjelei óvodáskorban	9
	3.2 Tanulási zavarok prevenciója óvodáskorban	10
4.	Lehetőségek a tankötelezettségi kor elérésekor	12
5.	Az iskolaérettség, az iskolaérettség kritériumai	14
6.	Iskolaérettségi vizsgálat	17
7.	Iskolaérettségi vizsgálatok tapasztalatai a Kunszentmártoni Járásban	23
8.	A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kunszentmártoni Tagintézményének prevenciós tevékenységei a zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében	26
	8.1 Az „Irány az iskola!” prevenciós program bemutatása	27
	8.2. Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápiás lehetőség bemutatása	28
	8.3. Eredményesség az óvodapedagógusok visszajelzései alapján	29
	8.4. „Irány az iskola!”- szülői szemmel	29
9.	Összegzés	30
10.	Felhasznált források	31

1. Bevezetés

Az elmúlt évek tapasztalatainak tükrében fontosnak ítéltük ennek a kiadványnak az elkészítését, óvodapedagógusok számára. Magyarország gyógypedagógus hiánnyal küzd. Kevés a gyógypedagógus és folyamatosan nő a sajátos nevelési igényű gyermekek száma - derült ki egy 2017-es országos felmérésből (EMMI, 2017).

A Köznevelési Statisztikai Évkönyv szerint a 2015/2016-os tanévben 83.634, a 2016/2017-es tanévben 88.314 sajátos nevelési igényű gyermek szerepelt a statisztikákban. A 2017/2018-as tanévben számuk 4680-nal emelkedett a statisztika lapján. A gyógypedagógusok száma az előző 4 év alatt csak 1305 fővel gyarapodott (Bajban a gyógypedagógia (is), sz.n., 2017).

A gyógypedagógus főiskolát végzett szakember. Feladata a fogyatékos személyek oktatása, fejlesztése, megsegítése. Ahhoz, hogy valaki a gyógypedagógus szakmát válassza, nem elég a gyermekszeretet, több kell, hiszen a gyógypedagógiai munka segítő hivatás, és egy életen át tartó kísérést foglal magába. Ahhoz, hogy egy személy szakmájában évekig örömet lelje, ebben a szakmában különleges képességekre van szükség. A másság elfogadására, tehetségre, jó jellemre, emberségre (Máténé, 2013).

Talán amikor meg szeretnénk határozni, miért van gyógypedagógus hiány, ez lehet az egyik ok, ami miatt kialakult a jelenlegi helyzet. Nem elég a gyógypedagógiai főiskolát elvégezni, megfelelő belső motiváció, elköteleződés/elhivatottság nélkül nem képes senki évekig ebben a sokrétű segítő hivatásban/szakmában pályán maradni.

Magyarországon 1900-2007-ig kizárólag egy helyen képeztek gyógypedagógusokat. A mai nevén az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karról és jogelőd intézményéről kikerült szakemberek kevesebben voltak, mint amennyi szakemberre szükség volt/van köznevelésben/közoktatásban.

A korábban már említett statisztikai évkönyv adatai (EMMI, 2017) jól tükrözték, hogy szükségessé vált a gyógypedagógiai képzés más intézményekbe történő kihelyezése, mert a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók létszáma emelkedő tendenciát mutat.

Ezért 2007-ben a „bázis/anyaintézményen” kívül további 3 felsőoktatási intézményben (Kaposvár, Szeged, Győr) kezdődött meg a gyógypedagógus szakemberek kihelyezett képzése (Gordosné, 2010).

Magyarországon 2017-től további intézményekben kezdődhetett meg a képzés a gyógypedagógus hiány enyhítésére, de a most tanulást elkezdet hallgatók csak évek múlva tudják orvosolni a jelenlegi hiányt (Szilágyi, 2017).

Tovább nehezítette a helyzetet, hogy a pedagógiai szakszolgálatok tevékenységek bővült, a járási szakértői bizottságok feladatába bekerült a 18 hónap alatti gyermekek részére szakorvosi dokumentáció alapján történő szakértői vélemények elkészítése. Jelenleg duplikáltan, papíralapon és elektronikus felületen is (INYS) rögzíteni szükséges a gyermekhez/tanulóhoz kapcsolódó minden folyamatot, ellátást, tevékenységet.

Ezért is tartjuk nagyon fontosnak, hogy valóban csak indokolt esetben történjen iskolaérettségi vizsgálat. E tanulmánnyal több célunk van. A gazdasági és civilizációs problémáknak köszönhetően eltérések már az óvodába járó gyermeknél is gyakran fellelhetők. Egyre több gyermeknél tapasztalható szociális éretlenségre és/vagy képességbeli eltérésre utaló tünet.

Ezek előjelei, gyökerei lehetnek, a tanulási problémáknak, melyek később megnehezíthetik a sikeres iskolakezdést. Ezeknek az elmaradásoknak a rendszerbe foglalása segítheti a gyakorlati felkészítést az iskolára, és előkészíthet egy magabiztos döntéshozatalt, melyet törvény biztosít az óvodavezetőnek a tanköteles kor elérésének első évében.

Bemutatunk egy évek óta működő, jól bevált gyakorlati programot, amelyre lehetőség van szakszolgálatunknál, és segítheti az óvodai felkészítés mellett a gyermek sikeres iskolakezdését. Az óvodás korban nagy hangsúlyt kell fektetni a prevencióra, hiszen ez az időszak az alapja a sikeres és boldog iskolaéveknek. Ehhez szeretnénk segítséget nyújtani.

2. A gyermeki készség- és képességfejlődés nyomon követésének kiemelt szerepe

Magyarországon az óvodákban az óvodapedagógusok kötelező jelleggel nem végeznek iskolaérettségi vizsgálatot, nem feladatuk, mert a kompetenciakörükön kívül esik. A gyermekek képességfejlődésének szoros nyomon követése fontos és kötelező feladat, a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet értelmében. Ehhez különféle módszerek, eszközök állnak rendelkezésükre, ilyen lehet például a DIFER programcsomag.

Felmérésünk alapján a Kunszentmártoni Járásban a gyermekek fejlődésének nyomon követésére mindenki a DIFER programcsomagot használja. Talán azért alakult ez így, mert tudjuk, a tesztek informatív, óvodapedagógus számára is értelmezhető eredményeket nyújtanak a képességek fejlettségéről. Ennek alapján az eredmények konkrétan meghatározzák a tennivalókat (Nagy és Józsa, 2016).

Az óvodai rendszeres képességvizsgálatok lehetőséget adnak a képességek fejlődésének megfigyelésére, szintjének meghatározására, elmaradások esetén az azonnali beavatkozásra. Így elérhető lehet az, hogy a gyermek egyes részképességbeli elmaradása ne legyen akadálya a ráépülő, másik részképesség fejlődésének.

3. A tanulási problémák köre

A tanulási problémák csoportosításának tisztázását fontosnak tartom, mert sokszor tapasztalom, hogy kavarodnak a fogalmak. A tanulás területén jelentkező problémák pedagógiai szempontból, súlyosság szerint három csoportra bonthatók:

1. Tanulási nehézség: Ez a legkevésbé súlyos probléma, csak egyes tanulási helyzeteket érint. A nehézség átmeneti jellegű. A tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek nem tesznek eleget életkoruknak megfelelő szinten az iskolai teljesítményelvárásoknak, viselkedési normáknak. Megváltozik a gyermek magatartása, a tanulásban nyújtott teljesítménye. A változások hátterében számos ok állhat, pl. családi problémák, vagy betegség miatti tartós hiányzás.
2. Tanulási zavar: Tanulási zavarról akkor beszélünk, ha egy képességterület működésében tartós és súlyos problémák jelentkeznek. A gyerek normális, átlagos oktatási körülmények között nem tudja elsajátítani az írást, olvasást, vagy számolást, ezeken a területeken iskolai teljesítménye jelentősen elmarad az intelligenciaszintje alapján elvárható teljesítménytől. Ebben az esetben nem a gyermek eszével vagy a tanuláshoz való viszonyával van a gond. Az írás, olvasás, számolás elsajátításához szükséges alapfunkciók megfelelő szintű fejlettsége szükséges. A hiányosságokra ennél a tanulási rendellenességnél már az óvodáskorban is vannak előjelek. Ezért a következő egységben részletesebben fogok foglalkozni a tüneteikkel, felismerésükkel, megelőzésükkel.
3. Tanulási akadályozottság: Ebben az esetben több területet érintő, mélyreható, tartós és súlyos pedagógiai problémáról van szó, amely erősen megnehezíti, vagy lehetetlenné teszi a hagyományos általános iskolai feltételek közötti fejlesztést. A tanulási problémák legsúlyosabb kategóriája.

Nagyon fontos a fogalmak tisztázása után hangsúlyozni, hogy a prevenció, az időben történő felismerés, a hatékony megsegítés nagyon fontos a tanulási problémáknál. Tanulási nehézségből, ami átmeneti, nem lesz tanulási akadályozottság, de az időben fel nem ismert tanulási zavarból, ha nem történik beavatkozás könnyen akadályozottá válhat a tanulási folyamat (Dr. Dávid, 2015).

3.1 Tanulási zavarok előjelei óvodáskorban

A tanulási zavarok tüneteit két csoportba sorolhatjuk: teljesítménydeficit és magatartási tünet. A két tünet között a különbség eredetét tekintve, a magatartási problémák nagyrészt következmények, az elsődlegesre, azaz a tanulási deficitre épülnek. Van a probléma, és a sok meg nem felelés, kudarcélmény negatív irányba változtathatja meg a gyermek viselkedését.

A tanulási zavarral élő kisgyermekről általánosságban elmondhatjuk, figyelme nem megfelelő mélységű, intenzitású, munkái nem életkori szintűek és rendezetlenek, teljesítménye változó, mozgása, egyensúlya elmaradott az életkori átlaghoz viszonyítottan.

A gyermekkel foglalkozó óvopedagógus célzott megfigyeléssel következtetni tud a gyermek esetleges hiányosságaira. A megfigyelés után célszerű meggyőződni a megfigyelés eredményeinek helyességéről. Különböző helyzetekben, módszerekkel többször megfigyeljük a gyermek teljesítményét.

Mit jelent ez gyakorlatban? Vannak kisgyermekek, akik utánzás miatt csoportközegben jobban teljesítenek, és vannak olyanok, akiket a csoport tagjai zavarnak feladatvégzés közben, ők kétszemélyes interakcióban tudnak jobban teljesíteni. Minden esetben az eredmények összevetése javasolt önmagához mérten, és a kortársakhoz viszonyítva is. A megfigyelésekről fontos, hogy minden esetben írásos megfigyelési jegyzőkönyv készüljön, mely segítség lehet a fejlődési mérték, érési státusz meghatározásában. Nagyon fontos a szülők korrekt tájékoztatása a megfigyelés eredményeiről. A gyermek fejlődése érdekében a szülővel való együttműködés elengedhetetlen a pedagógiai munkában (Gyarmathy, 2008).

Feladatok egyes területek megfigyeléséhez:

1. Testséma megfigyelése: Mozgásutánzásos játékos feladatok. Egyszerű testrészekkel kapcsolatos feladatok. (Fogd meg a társad és megnevezünk egy testrészt!)
2. Kezesség: labdás feladatok, fellépés- lelépés- átlépés megfigyelése, keresztezések (domináns ujj, kéz van felül). Egyszerű alakzatok átírása jobb, majd bal kézzel különböző színű ceruzával.
3. Térorientáció: Kelj fej Jancsi! játék, ahol Jancsinak különböző módon és irányba kell mennie. Mi van pl. balra? Látjuk, a mozdulatindításból, hogy jó irányba kezd-e pillantani. Tedd a labdát! (elé, mögéd, fejed fölé...)

4. Koncentrációs képesség: Gólyajáték. (Itt egy lábon állás a feladat, mérjük az idejét -max. 1 perc. Először nyitott, majd csukott szemmel is álljon a gólya.) Figurakeresés egy halmazból - típusú feladatlapok.
5. Finommozgás: Rajzolj karikát, négyzetet, széket, embert! Adott számú gyöngy felfűzésének ideje. Útkereső egyszerű feladatlapok, ahol az út szélessége változik.
6. Ritmusérvzés: Ritmus-visszaadós feladatok.
7. Artikuláció: Ismeretlen vagy kevésbé ismert szavak visszaismétlésének feladatai.
8. Sorba rendezés: Mozgássor ismétlése, szólánc ismétlés bővítéssel, amíg kivitelezni képes addig bővítsük. Memóriakártya lerakása lefordítva, jegyezze meg, mi van a képen, mondja el, mi hol van (Gyarmathy, 2009).

3.2 Tanulási zavarok prevenciója óvodáskorban

Az óvodáskorú gyermekeknek a mozgás nem csak öröm, hanem alapja a készségfejlődésüknek. A gyermeknek a mozgás által van lehetősége megismerni az őt körülvevő világot, az információszerzésük alapja. Az óvodában és otthon biztosítani szükséges számukra a fejlődésüket támogató teret, tevékenységeket, játékokat. Mindezek által a gyermek idegrendszere, észlelési folyamatai, mozgása és szenzomotoros képességei fejlődnek.

A mozgásfejlesztés kulcsfontosságú a tanulási zavarok megelőzésében. A mozgás öröme által a gyermek megismeri saját testét, testrészeinek mozgáshatárát, tapasztalatokat szerez önmagáról. A saját testének megismerése mellett téri tapasztalatokat szerez, mely a saját testtől való elvonatkoztatást, a téri tájékozódást teszi lehetővé. A célbadobós játékok által fejlődik a koncentráció, a mozgás összehangolása, a figyelem.

A társasjátékoknak is nagyon nagy jelentőségük van a képesség- és személyiségfejlesztésben is. A mai informatikai eszközökkel, reklámokban látott sláger játékokkal elárasztott világban fontos, hogy a pedagógus terelje a gyermekeket és a szülőket a minőségileg hasznos fejlesztőjátékok irányába. Annak a gyermeknek, aki életkori szintű tevékenységeket végez, megfelelő játékokkal játszik, nem csak a képességei fejlődnek jobban, hanem személyisége is formálódik.

A tanulási zavarok megelőzésében a felolvasott mese, közös éneklés, verselés is nagyon fontos szerepet kap. A kisgyermek is képes a nyelv zenéiségének felfogására, mely által nyelvi készségei fejlődnek. Az esti és délutáni alvás előtti mesemondás nem csak a gyermek nyelvi készségeit fejleszti, hanem a képzeletét is gazdagítja, s formálja önbizalmát. A mesékben hallottak követése segíti a későbbi sorba rendezést, aminek nagy jelentősége van a tanulási folyamatokban. A gyermekkori meseolvasás alapozza meg azt, hogy később érdeklődő, művelt olvasó, az olvasásra nyitott felnőtt váljon a kisgyermekből (Gyarmathy, 2009).

4. Lehetőségek a tankötelezettségi kor elérésekor

A tankötelezettségi kor elérésekor dönteni kell a pedagógusnak és a szülőnek arról, hogy a gyermek iskolába menjen vagy óvodában maradjon. Nagyon sokszor tapasztaljuk, hogy a pedagógus és az óvodapedagógus nincs azonos véleményen a gyermek további intézményes nevelése-oktatása tekintetében.

Azt gondolom, a döntéshozatalnál nem szabad, hogy ne az legyen az elsődleges szempont, hogy mi a jó a gyermeknek. Nagyon fontos, hogy iskolaéretten, megfelelő fejlettségi szint mellett kezdjen iskolát a gyermek, vagy ha vannak még hiányosságai, akkor maradjon az óvodában.

Jelenleg Magyarországon rugalmas beiskolázás van. Mit is jelent ez valójában? A rugalmas beiskolázás azt jelenti, hogy a hatodik életévüket május 31. után betöltött gyermekek külső eljárás nélkül is még egy évet maradhattak az óvodában, ha a szülő ezt így gondolta, illetve további egy évet, ha a szakemberek úgy látták. A rugalmasság elve fordítva is érvényesül: a gyermekek akkor is kezdenek iskolát, ha a 6. életévüket csak az adott év december 31-ig töltötték be.

A rugalmas beiskolázás egyes gyermekek számára a későbbi kudarcok, pszichés problémák megelőzését jelentette, és esélyt adott az iskolához szükséges szocializációra, az iskolára való felkészülésre még óvodai kereteken belül. A törvények konkrétan szabályozzák, mikor van szükség iskolaérettségi vizsgálat kezdeményezésére. A járási szakértői bizottság javaslata tehát csak azon gyermekek esetében szükséges, akit 8 évesen, illetve 6 éves kor előtt kívánnak iskolába küldeni. Minden más esetben szakértői vizsgálat nélkül folytatódhat az óvodáztatás, óvodavezetői döntéssel.

Jelenleg a beiskolázás tekintetében a 2011.évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről van hatályban.

„45. § (1) Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.

(2) * A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé

válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tanköteleessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a köznevelési feladatot ellátó hatóság a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

- (3) * A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

- (4) A tankötelezettség kezdetéről

- a. az óvoda vezetője,
- b. ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság,
- c. az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.” (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről)

5. Az iskolaérettség, az iskolaérettség kritériumai

Az iskolaérettség a gyermek egész személyiségének fejlettségét foglalja magába. A fogalom alatt testi, kognitív, affektív és szociális alkalmasságot értünk. A gyermek alkalmassá válik arra, hogy a játékos óvodai évek után elkezdje az általános iskolai tanulmányait. Hat-hét éves korban a gondolkodási képességei, önszabályozása tudatosabbá válásának köszönhetően képes lesz arra, hogy új tanulási formát sajátítson el.

Az írás, olvasás, számolás elsajátításához szükséges funkciók az óvodáskorban fejlődnek a legintenzívebben. Ezek egyensúlya, működésük integrációja (egészségesen fejlődő gyermekeknél) nagyjából 6 éves korra alakul ki, a belső érés és a családi-óvodai nevelés eredményeként. Ehhez szomatikus, kognitív és szociális komponensek megfelelő fejlettségi szintje szükséges.

Az iskolaérettség kritériumai:

1. A biológiai fejlettség:

Jó az általános egészségi állapota, a látása és hallása ép. Összerendezetten mozog: keze-lába összhangban van egymással. Megfelelő egyensúlyérzéssel rendelkezik. Finommozgása kialakult. Idegrendszere ép. Domináns oldala kialakult.

2. A pszichés fejlettség:

Az iskola megkezdéséhez fontos, hogy a gyermek érzékelése, észlelése, emlékezete, képzelete, gondolkodása, beszédfejlődése olyan szintre jusson, hogy az iskolai tanulmányait kiegyensúlyozottan, magabiztosan kezdhesse el. Rendelkezzen megfelelő feladattudattal, tanulási folyamatokban kitartó legyen, valamint szüksége van alkalmazkodásra, együttműködésre, szabálykövetésre ahhoz, hogy kiegyensúlyozott iskolássá válhasson!

Jellemzőik:

- kiegyensúlyozott, alapvetően vidám,
- törekszik arra, hogy önálló legyen,
- képes alkalmazkodni a felnőttekhez és a társaihoz egyaránt,
- képes együttműködni másokkal,

- van feladattudata, a feladatokhoz kitartása,
- igénye van a szabályokra, és azokhoz tud is alkalmazkodni,
- erkölcsi ítéleteinél figyelembe veszi a szándékot,
- a kudarc elviselése még kezdetleges nála,
- önuralma kialakulóban van, tekintélytisztelő,
- jól tűri a monoton helyzeteket.

3. Szociális érettség:

A szociálisan fejlett gyermek jellemzői:

- be tud illeszkedni a közösségbe,
- jól érzi magát, amikor néhány barátjával játszik,
- a többi gyerek elfogadja, szeretik,
- amikor hívják, hogy vegyen részt valamilyen új tevékenységben, szívesen csatlakozik,
- szívesen követi az utasításokat, alkalmazkodik a szabályokhoz,
- magatartása kiegyensúlyozott,
- ha nehézségekkel kell szembenézni, nem vesz fel agresszív szerepet, hanem megpróbálja megoldani azokat,
- képes megosztani tárgyait, elmondani, amit érez és gondol,
- otthon is segít a házimunkában és arra is képes, hogy egyszerű feladatokat elvégezzen, képes önmaga kiszolgálására bizonyos feladatok végrehajtására,
- az iskolával szemben érdeklődő, kíváncsi.

4. Értelmi fejlettség:

Bizonyos részképességeknek a birtokában kell lennie ahhoz, hogy felfoghassa, megérthesse, és elsajátíthassa majd az iskolai tananyagot. Ilyen képességek lehetnek: figyelem, észlelés, emlékezet, szerialitás (sorrendiség), téri tájékozódás, intermodális kódolás (észlelési területek összekapcsolása).

Az értelmileg fejlett gyermek jellemzői:

- érdeklődik a saját környezete és a külvilág iránt,
- folyékonyan és értelmesen be tud számolni a közelmúltban lezajlott eseményekről, és ehhez megfelelő szókinccsel rendelkezik,
- tudja a személyes adatait,
- megfelelő a figyelem, a megfigyelőképesség fejlettsége,
- képes az aktív figyelemre,
- képes átlátni, hogy az egész részekből áll, képes arra, hogy a részekből az egészet összerakja, és az egészet részekre bontsa,

- élvezi a meséket és a történeteket, vagy képes végighallgatni azokat anélkül, hogy közben túl sokat játszana valami mással,
- emlékszik rá, hogy miről szólnak a kedvenc történetei,
- szeretne már olvasni: érdekli a könyv, a gyermekújság és a képregény,
- kívülről tud egyes gyermekdalokat és gyermekverseket,
- felismeri a színeket és tudja a nevüket is,
- akár jó a hallása, akár nem, szívesen csatlakozik a közös énekléshez,
- meg tudja különböztetni a játékot a munkától,
- részt vesz a közös játékokban és követi azoknak a szabályait (Kol-tói, 2013).

Összefoglalva, mely képességekre van szüksége egy 6-7 éves kisgyermeknek?

1. Pontos, differenciált vizuális észlelésre, ami magába foglalja az alak, forma, méret, szín pontos felfogását. Az összetartozó részek értelmes egészként való észlelésére (Gestalt-látásra). Megadott formák, színek megtartására, kiemelésére egy képi környezetből. Adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerésére, megítélése. Vizuális információk téri elrendezésére, sorba rendezésére.
2. Az auditív információk pontos észlelésére, megkülönböztetésére. Ez magába foglalja adott hangok kiemelését, helyes egymásutániségának felismerését, hangcsoportok egységbe foglalását.
3. Összerendezett, koordinált mozgásra, szem és kéz célszerű mozgatására.
4. Látott-hallott információk összekapcsolásának képességére, motoros visszaadására (intermodális integrációra).
5. A rövidtávú – vizuális és akusztikus memória - megfelelő fejlettségére.
6. Szándékos, koncentrált figyelemre, minimum kb. 10-15 perc időtartamot illetően.
7. Megfelelő önállóságra, bizonyos fokú kudarctűrésre, másokkal való együttműködés képességére.

6. Iskolaérettségi vizsgálat

Az iskolaérettségi vizsgálatot a 15/2013 (II. 26) a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló EMMI rendelet 7. és 11. paragrafusa határozza meg. A 2011. évi CXCV. számú köznevelési törvény úgy rendelkezik, hogy a gyermekeket első osztályba nem felvételiztethetik. Viszont a szülők és a gyermekkel foglalkozó óvónők kérhetnek iskolaérettségi vizsgálatot, melyet a pedagógiai szakszolgálat végez el. Zökkenőmentes váltás elősegítése és a tanulási problémák megelőzése szempontjából a beiskolázás ideje nagyon meghatározó.

Az iskolaérettségi vizsgálaton elsőként a szülői anamnézis felvétele történik meg. Az anamnézisből a születés körülményeiről, a csecsemő- és kisgyermekkorai mozgás- és beszédfejlődésről, eddigi gyermekkorai betegségekről, valamint a családi körülményekről kapunk információt. Az iskolaérettségi vizsgálaton több terület egyéni/kiscsoportos megfigyelése, értékelése történik meg.

A vizsgálat alatt megfigyelt területek a következők:

- Adaptív (alkalmazkodó) viselkedés:

Az eredményes iskolakezdés talán legfontosabb területe a szociális érettség. A gyermeknek vizsgálat alatt alkalmazkodni kell egy ismeretlen helyen, egy ismeretlen személyhez/személyekhez (a vizsgálatvezetőhöz, és a kiscsoportos vizsgálaton résztvevő gyermekhez). Hasonló lesz a helyzet az iskolában is. Alkalmazkodni kell idegen környezetben, idegen személyekhez, elvárásokhoz, új napirendhez. A vizsgálat folyamán alapos megfigyelés után dönthető el a gyermek szociális érettsége. Már amikor belép a gyermek a vizsgálóhelyiségbe fontos információhoz juthatunk ezzel kapcsolatosan. Megfigyelhetjük körültekintően a helyiségben, szemkontaktust képes-e felvenni, s megfelelő gyermeki magabiztossággal bemutatkozni, vagy a nagymértékű vizsgálati feszültség miatt bizonytalan, szégyenlős, beszéde alig érthető. Az állapotfelmérés folyamán a gyermeknek elvárásoknak, követelményeknek kell, hogy megfeleljen, amelyekről nem rendelkezett előismerettel. Az iskolakezdés első időszakában is hasonló helyzettel találkozhat a gyermek. A megfigyelést az önállóság, motiváció, munkatempó, figyelem tulajdon-

ságaira (terjedelme, tartóssága, mélysége) fókuszáljuk. Ezek elégséges fejlettségi, minőségi szintje alapjai az adaptív viselkedésnek. Ha a gyermek könnyen/hamar elfárad és romlik a teljesítménye, alacsonyabb a motivációja, figyelme terelődik, munkatempója lassul, akkor azt figyelembe kell vennünk a javaslattételnél.

- Mozgásfejlettség megfigyelése:

Az előző részekben kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy mennyire fontos a mozgásos tevékenység, a mozgásfejlettség a tanulási problémák megelőzésének érdekében. A mozgásfejlettség mérésén, megfigyelésén nem mást értünk, mint a motoros fejlettséget. A motoros fejlettség felmérése, három részből áll.

1. Testséma felmérése, mely a saját testről való tudást feltételezi. A saját testről való megfelelő szintű tudás kiindulópontja a mozgás kivitelezésének, a testtől való elvonatkoztatásnak, a helyes testkép, énkép kialakulásának. A testséma a motoros tervezés alapja, melyet szenzoros visszajelzéseként is értelmezhetünk. Ha megfelelő a szenzoros visszajelzés, a gyermek helyes, vagy esetleg tudat alatt jól korrigált adaptív válaszok adására képes az egyes tevékenységek, mozgások kivitelezése során. A gyermek, ha rendelkezik megfelelő testsémával, nem okoz neki problémát a mozgástervezés, mozgás kivitelezés. Gyakorlatban a testsémát, a testrészek azonosítását, a jobb-bal oldal differenciálását és a két oldal összerendezettségének felmérését célzó feladatokkal végeztetjük, melyek lehetnek egyéni és csoportosak.
2. Nagymozgások felmérése: A nagymozgásokhoz a hely- és helyzetváltoztató mozgások kivitelezése tartozik. Megfigyeljük a statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetekhez való alkalmazkodást. A nagymozgásos feladatokban a mérés tárgyát képezik, a járások és a szökdelések, valamint a célirányos dobások kivitelezése is.
3. Grafomotoros fejlettség felmérése: A grafomotorikán az író és rajzoló mozgást értjük. A grafomotorika több inger (vizuális, szenzomotoros, izomérzékelési) koordinálásának a fejlettségét tükrözi. A rajzvizsgálat rávilágít a mozgáskoordináció, és a finommozgás érettségének fejlettségére. A grafomotorika felmérésekor, az emberábrázolás, valamint az emberrajz kiegészítése történik utasítás szerint virággal, és fával. Formamáso-

lási feladatot is tartalmaz melynél keresztet, kört, négyzetet, háromszöget és rombuszt rajzoltatunk. Itt értékeljük továbbá a helyes ceruzafofogást, magát a rajzoló mozgás kivitelezését.

- **Nyelvi fejlettség felmérése:**

A felmérő eljárás több oldalról igyekszik feltérképezni a nyelvi tudást. A beszélt nyelvi képességet a receptív (nyelvi feldolgozás) és az expresszív (beszéd, nyelvi produkció) oldaláról vizsgálja, az olvasástanulást megalapozó képességek meglétével együtt. Hat feladatból áll a nyelvi felmérés, mely igyekszik feltérképezni a nyelvi képességek fejlettségi szintjét. A feladatok elvégzése meghatározott sorrendben zajlik.

1. Hallás utáni szövegértés: A gyermekek verbális feldolgozási képességét méri. Rövid nyolc mondatból álló történet felolvasása után tíz kérdéssel ellenőrizzük a szöveg megértését.
2. Mondatisméltás: Itt a verbális emlékezetéről, mondatrekonstrukciós képességről, nyelvtani fejlettségről szerezhetünk információkat. Felolvasunk egyszerű mondatokat és a gyermekfeladata hibátlan ismétlés.
3. Gyors megnevezés: A vizuális ingerek azonosítása alapján méri fel ez a feladategység a szavak alakjához a hozzáférés gyorsaságát. 30 ábrát mutatunk, s megkérjük, a gyermeket nevezze meg mit lát és milyen annak színe. Sorrendiség az ábrák mutatósakor adott. A gyors megnevezés képességének jelentősége szerepet játszik a szóolvasás elsajátításában és a beszédtervezés folyamatában.
4. Történetfogalmazás: Már a nevéből is leszűrhető a gyermek önálló történetalkotási, történetfogalmazási képességét méri fel. Egy 5 elemből álló képsorozat után kell önállóan egy történetet elmesélnie.
5. Fonológiai tudatosság: Ennek a felmérésénél a betű-hang ismeretekre támaszkodunk, mely az olvasástanulásban nagy jelentőségű. Négy részre tagolódnak feladatai.
 - Szótagillesztés: Szótagolva lassan mondom ki gyermek számára ismert szavakat. Ha felismeri, a gyermeknek ki kell egyben mondania.
 - Rímfelismerés: Három szót mondom neki példának, és közösen megbeszéljük, melyik kettő rímel és miért. Újabb három

szót mondok, és neki kell megtalálni három szóból melyik az a kettő, mely rímel.

– Hangillesztés: Lassan betűként szavakat mondok, s neki kell kitalálni melyik szót mondtam betűzve.

– Kezdőhang felismerés: Rövid szavakat mondok, s neki kell kitalálni milyen hang hallható a szó elején.

6. Szógördülékenység: Célja a szókincs mobilizálhatóságának és differenciáltságának mérése. Két részre tagolódik a feladat. Első részben egy perc alatt kell a gyermeknek annyi gyümölcsöt felsorolnia, amennyit csak tud. Második részben olyan szavak gyűjtése a cél, amit az emberek szoktak csinálni. Ezt is egy percre mérjük és lejegyezzük.

- Kognitív fejlettség felmérése:

Hét feladat által történik a kognitív képességek felmérése. Az első négy feladat felvételét általában 3-4 fős csoportban szoktuk kivitelezni, majd az utolsó két feladatot egyénileg. A gyermekek az adott terület felmérésekor színes és grafit ceruzával is dolgoznak.

1. Alak- háttér differenciálás: A feladatban mintákat mutatunk, a gyermeknek, melyeket ki kell keresnie és átrajzolnia. A keresés mellett az átrajzolás pontosságát is értékeljük.
2. Alakállandóság- észlelés: A feladatban a hasonló formák közül az összes általunk felmutatott, pl. kör megkeresése, színessel való átírása a cél.
3. Vizuális ritmus követése: A szabályszerűség felismerését, szabályalkalmazást méri a feladat. Négyzetrácsba, adott sorrendű minták rajzolása.
4. Síkban való tájékozódás: minta alapján kell a színes formákat másolni a gyermeknek.
5. Térbeli információk, térbeli viszonyok reprodukciója: A feladatban le kell másolni a pontrendszerben megjelenített formát.
6. Vizuális rövid idejű emlékezet vizsgálata: Ebben a feladatban a gyermeknek egy adott feladatlapon verbális utasítást követően kell tudni megfelelő helyre lerajzolni a kért mintát.
7. Vizuális rövid idejű emlékezet: Bemutató táblán kilenc kép van, melyet 1 percre nézhet a gyermek. Egy perc elteltével lefordítjuk a táblát. Feladat lesz a gyermek számára a táblán látott dolgok megnevezése, felsorolása.

- Analógiás gondolkodás:

Bemutatott példamondat alapján megbeszéljük a két mondatrész közötti összefüggést. A további példamondatnak csak az elejét mondom, s a gyermeknek kell az összefüggésre rájönni és befejezni a mondatot.

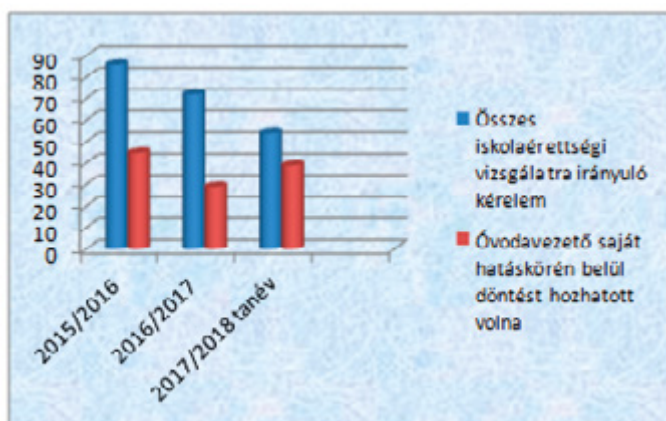
- Számolási képességek felmérése:

A számolási képességek felvétele egyénileg történik. A feladatok alkalmazkodnak az óvodások életkori igényeihez. Hat feladatból áll a terület felmérése. A számolás eszközhasználattal történik. Ennek a területnek a megfelelő fejlettsége a matematika tanulás terén lesz a gyermek iskolába kerülésekor nagy jelentőségű.

1. Számlálás növekvő és csökkenő sorrendben: Két részből áll ez az egység, első részben tízig kell a gyermeknek számolnia növekvő majd csökkenő sorrendben. Ujjait nyitogatni kell számolás közben. A megfigyelés a helyes megnevezés mellett, az ujjak nyitogatására, csukogatására is kiterjed. Egyezni kell a mutatott mennyiségnek és a megnevezett mennyiségnek. Második részben önállóan addig számoljon, a gyermek növekvő sorrendben, ameddig tud.
2. Számemlékezet: Számsorok reprodukciója a feladat. Először csak megismétlés a feladat, majd később fordított sorrendű visszamondása a számoknak.
3. Globális mennyiség felmérése: Tízes számkörben dolgozunk. Mondunk a gyermeknek számot, aminek mennyiségét koronggal ki kell raknia, vagy ujjain meg kell mutatnia. Majd megfordítjuk a feladatot, mi mutatunk mennyiséget, s ő nevezi meg a számot.
4. Mennyiség és számnév egyeztetése: A feladatot koronggal végeztetjük. A gyermeknek megmondjuk mennyi piros és mennyi kék korongot vegyen ki, és helyezzen le az asztalra (kék korongmennyiség alá kerül a piros korongmennyiség). Majd rákérdezünk mennyi piros és mennyi kék korong van az asztalon.
5. Mennyiségi relációk: A negyedik feladatban használt egységekkel kapcsolatban teszünk fel relációra vonatkozó kérdéseket. Feladat: megnevezni miből van több és miből kevesebb, mennyi kellene a kékhez, hogy ugyanannyi legyen, mint a piros.
6. Műveletvégzés eszközzel: Hatos számkörben pálcák segítségével végeztetünk egyszerű műveleteket.

Ha a gyermek egyenletesen teljesít ezeken a területeken, valószínűsíthetően nem okoz neki problémát az iskolakezdés. Abban az esetben, ha a gyermek teljesítménye egyenletesen gyenge, vagy vannak olyan területek (legalább kettő) ahol nagyon alacsonyan teljesít, számára a lemaradó területek további fejlődése érdekében az óvodai nevelés-folytatása hozhat eredményességet. Azoknál a gyermekeknél, akiknek a teljesítményében szórtság mutatkozik, azaz a gyermek átlagosan és jól teljesít, de van egy terület, ami extrém alacsony, számukra is segítség az óvodai nevelés meghosszabbítása. Így azok számára, akik további egy évig folytatják az óvodát, a lemaradt területek megsegítése feltétlenül szükséges, támaszkodva a vizsgálat eredményeire, valamint kijelölve a fejlesztési területeket, megfogalmazva javaslatainkat. Vannak olyan esetek ahol mérlegelnünk kell, a gyermek vizsgálati dokumentációjának tükrében, hogy valószínűsíthető-e a sajátos nevelési igény. Ha a sajátos nevelési igény gyanúja felmerül, a gyermek teljes vizsgálati dokumentációját továbbítjuk a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szakértői Bizottsághoz, további kiegészítő vizsgálat céljából (Vizsgálóeljárás az iskolába lépéshez szükséges fejlettség méréséhez, (2015).

7. Iskolaérettségi vizsgálatok tapasztalatai a Kunszentmártoni Járásban

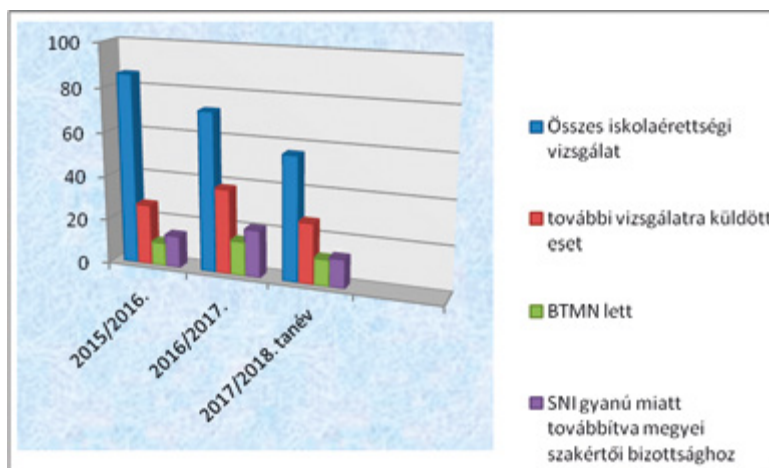

1. diagram: Felterjesztések tapasztalatai

Az 1. diagramból leolvasható, hogy előfordulnak olyan esetek, amikor a szülő és az óvoda is az óvodáztatás folytatását szeretné. Törvényileg az óvodavezető döntést hozhatna, mégis felterjesztik a gyermeket iskolaérettségi vizsgálatra. Valószínűleg megerősítést szeretnének, azzal kapcsolatban helyesen döntöttek a folytatás mellett. Bízgatok minden intézményt bátrabban hozzanak saját hatáskörben döntést, hiszen ők azok, akik jól ismerik a gyermekeket. Szerepel a gyermekről küldött dokumentációban egyes területek elmaradása, fejletlensége, ami ezt indokolja is. A lentebb található 2. diagramról leolvasható, hogy nagyon sok esetben kell iskolaérettségi vizsgálatról további kiegészítő vizsgálatokra küldeni a gyermeket. Ezért úgy vélem, fontos, hogy tisztázásra kerüljön, az iskolaérettségi vizsgálat és a gyógypedagógiai alapvizsgálat nem ugyanaz. Az alapvizsgálat pedagógiai és pszichológiai vizsgálatból áll, míg az iskolaérettségi vizsgálat pedagógiai vizsgálatból. A két vizsgálat célja és feladatai is eltérnek egymástól.

Alapvizsgálaton a fejlesztés módjának és formájának, tartalmának meghatározása történik. Iskolaérettségi vizsgálaton az kerül meghatározásra a gyermek teljesítményének tükrében, hogy a fejlettségi szintje elérte vagy nem érte el az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet.

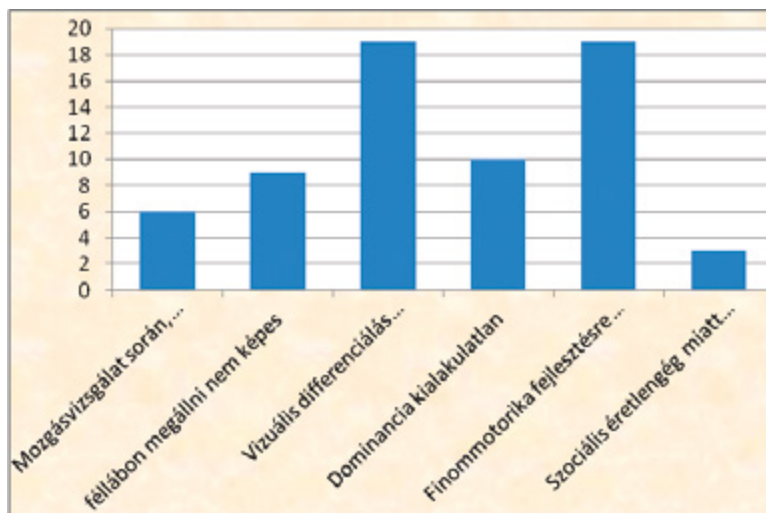
A 2. diagrammon az is látszik, hogy nagyon magas azon esetek száma, amelyekben a fejlődésbeli elmaradások ezeknél a kisgyermekeknél csak tankötelességi kort elérve lettek diagnosztizálva. Ezekben az esetekben valószínűsíthető, hogy a gyermeknek számottevő lemaradása csak tankötelezettségi kort elérve lett jelentős.

2. diagram: A kiegészítő vizsgálatra küldött esetek számának alakulása.

Kíváncsi voltam arra, hogy az iskolaérettségi vizsgálatra felterjesztett gyermekek mely területen teljesítenek a leggyengébben, ezért a 2017/2018-as tanévben általam vizsgált gyermekek esetében (aki nem különleges bánásmódot igénylő lett) az elkészült szakvéleményei alapján összegyűjtöttem, kinél milyen probléma észlelhető. Ezzel a célom az, hogy felhívjam a figyelmet ezeknek a területeknek az intenzívebb megsegítésére az óvodában.

Az alábbiakban található diagramból (3. diagram) jól látszik, hogy a vizsgált gyermekek jelentős százalékának a finommotoros képessége fejlesztésre szorul. Sok esetben problémás terület a kialakulatlan dominancia, a vizuális differenciálás nehezítettsége, sikertelensége.

3. diagram: A részképességek elmaradásának alakulása a 2017/2018. évi iskola-érettségi vizsgálat eredményei tükrében.

8. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kunszentmártoni Tagintézményének prevenciós tevékenységei a zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében

Intézményünk kiemelt feladatnak tartja azt, hogy támogassa az iskolába készülő gyermekeket. Járásunkban sok hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek él, akiknek a képességei élethelyzetük miatt elmaradnak az életkori átlaghoz viszonyítva. Tapasztalataink arra ösztönöztek bennünket, hogy igény esetén segítsük az óvodapedagógusok munkáját a gyermekek érdekében.

Prevenációs megsegítésként „Irány az iskola!” címmel az elmúlt tanévekben fejlesztő foglalkozásokat tartottunk heti 1-2 alkalommal, több óvodában. A programban való részvételt szűrés előzte meg. A szűrőprogramban való részvételre a szülő írásos beleegyezésével volt lehetőség.

Ha a szűrés során szenzoros-integrációval összefüggésbe hozható probléma merült fel, a gyermek Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápiában (DSZIT) is részt vehetett. A DSZIT-ban egyéni vagy mikrocsoportos megsegítésre volt lehetőség, a nevelési tanácsadás keretein belül.

Van óvoda, ahol fejlesztőpedagógus segíti az iskolába készülő gyermekeket, ők már több éve csak képességvizsgálatot kérnek. A képességvizsgálatok alkalmával egyes képességek fejlettségi szintjét mérjük fel, és segítséget adunk a fejlesztőpedagógusnak a további fejlesztési irányok meghatározásában.

8.1 Az „Irány az iskola!” prevenciós program bemutatása

A program szűrővizsgálatára a gyermekek az óvoda javaslatával és a szülő beleegyezésével kerülhetnek. A szűrővizsgálatra az intézmény által kidolgozott formanyomtatványon lehet jelentkezni, melyet az óvónő tölt ki, és a szülő(k) aláír(nak). Itt hasonló részképességek felmérése zajlik, mint az iskolaérettségi vizsgálaton. Hasonlóan a korábban említett vizsgálathoz az anamnézis felvétele itt is megtörténik. A gyermeket a szülő hozza, s aláírásával igazolja a döntését arra vonatkozóan, hogy részt kíván-e venni a vizsgálaton. Általában az tapasztalható, hogy a szülők jelen vannak a vizsgálatokon, s érdeklődéssel figyelik gyermeküket.

A szűrés komplex gyógypedagógiai szűrés, mely alatt megfigyeljük a gyermek magatartását, a munkához/feladathelyezethez való viszonyát, figyelemre vonatkozó jellemzőket és a feladatok elvégzése során információhoz jutunk egyes képességek fejlettségével kapcsolatban. A vizsgálat első feladatában a gyermek általános tájékozottságáról szerzünk információt. Tapasztalataim szerint ezen a területen számottevő elmaradás nem szokott lenni. Ahol leggyakrabban fejletlenség mutatkozik az a finommotorika, kézügyességgel kapcsolatos terület. A gyermekek többsége embebrábrázolást az elvárható életkori szint alatt tud kivitelezni. A Strebel szegélydísznél is a formák adekvátlansága jelenik meg. Másik, igen gyakran előforduló fejletlen terület a szűrt gyermekeknél a vizuális differenciálás, melyet EDTFELDT teszttel szoktunk mérni. Sok esetben a kialakulatlan dominancia, jobb- bal differenciálási, téri tájékozódási probléma is megjelelik. Ahol jellemzően nagyon kevés hiba mutatkozik az a szókincsvizsgálat, a késleltetett emlékezet vizsgálata, valamint az analógiás és problémamegoldó képesség vizsgálatának területei. A gyerekek jó szinten szoktak teljesíteni a testtájak ismerete és a mechanikus számemlékezet vizsgálatában. Összességében elmondható, hogy a szűrésen tapasztalt eredményeink ugyanazon értékeket mutatják, mint az iskolaérettségi vizsgálaton.

A prevenciós óra helyszíne a gyermeket ellátó óvoda, s így a szakszolgálat gyógypedagógusa helyben tudja megsegíteni a gyermekeket. A fejlesztéshez szükséges eszközöket, feladatlapokat a szakszolgálat biztosítja. A fejlesztőcsoport 4-6 tagból áll. Az „Irány az iskola!” fejlesztő foglalkozásra a csoportokat az előzetes szűrés alapján alakítjuk ki. Törekszünk arra, hogy viszonylag homogén csoportokat állítsunk össze, melyeknél a gyermekeknek hasonló területeken vannak elmaradásaik. A foglalkozások

gyakoriságát a gyógypedagógus kapacitás határozza meg, ez az esetek többségében minimum 45 perces foglalkozást jelent hetente.

A foglalkozások tartalmi elemeit előre elkészített fejlesztési terv tartalmazza. Az órák felépítése játékos, de komplexitásra törekvő. Az elmaradt területek mellett igyekszünk a többi területet is fejleszteni. Mivel óvodás korosztályról van szó, minden foglalkozás tartalmaz mozgásos, szenzoros játéktevékenységet is. Az „Irány az iskola!” programmal az a célunk, hogy a gyermekek testileg, szellemileg, lelkileg érettebbé váljanak az iskolarendszerben rájuk váró feladatok teljesítésére.

8.2. Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápiás lehetőség bemutatása

A szenzoros integrációs terápia elméletének kidolgozója Ayres, évtizedeken át foglalkozott olyan gyerekekkel, akiknek különböző tanulási és viselkedéses nehézségei, zavarai voltak. Feltételezte, hogy problémáik egyik legfontosabb oka az érzékszervi ingerek és a mozgásos válaszok szervezésének, tervezésének akadályozottsága.

Dinamikus Szenzoros Integrációs Terapeutaként végzett „Irány az iskola!” szűrést végezve, Ayres nézete sokszor eszembe jutott. Gyakran tapasztaltam, hogy az adott gyermeknél szenzoros alapon nyugvó problémák miatt mozgás-, beszéd- vagy viselkedésbeli eltérések voltak. Ez adta az ötletet, hogy talán meg kellene támogatni ezeket a gyermekeket szenzoros terápiás oldalról is. Maximális támogatást kapott az ötletem, lehetőséget kaptam arra, hogy nevelési tanácsadás keretein belül elláthatok nagycsoportos gyermekeket. A terápiát szenzoros teszt (SCSIT) felvételével kezdtem. Az itt kapott eredmények tükrében egyéni vagy kiscsoportos ellátásban vehettek részt a gyermekek. Mivel óvodáskorú gyermekekről beszélünk, nekik a játék a lételemük, elmondhatom, örömmel jöttek a foglalkozásokra.

A felkínált terápiás eszközök, elemek közül mindig szabadon választhatnak, és mozgás közben együtt énekelünk. Az eszközök felkínálása biztosította az önindította tevékenységeket. Amikor azt éreztem, váltanunk kell, más eszközök felkínálásával nehezítettem a feladatokon. A billenések, pörgések, forgások pozitívan hatottak a gyermekekre, érettebbé vált általuk az idegrendszerük, feloldódtak a mozgásfélelmeik. A terápia hatására a jobb-bal oldal differenciálása, finommozgások, térérzékelés, egyensúly és nem utolsósorban az idegrendszer is érettebbé vált.

8.3. Eredményesség az óvodapedagógusok visszajelzései alapján

Az elmúlt években több óvodában volt lehetőségünk a program elindítására. A részvételre lehetőséget kapott óvodák óvodapedagógusainak a következő kérdéseket tettem fel:

- Mit tapasztaltak a programmal kapcsolatban?
- Jövő tanévben is szeretnének-e részt venni?

Meglepően azonos válaszokat kaptam az óvodáktól, melyek elemzése nem volt túl bonyolult. Minden válaszadó kitért arra, hogy a szűrések jóvoltából az óvodapedagógus és a szülő is reális képet kapott a gyermek képességeinek fejlettségi szintjéről. Egyes képességbeli elmaradások feltárása a programba be nem került gyermekeknél is nagy segítség volt, iránymutatás, mire figyeljenek oda a gyermeknél. A gyermekek örömmel jártak a foglalkozásokra, a programba bekerült gyermekek terhelhetőbbé váltak.

Minden esetben üdvözlőnk, ha a program folytatódhatna intézményükben a jövő tanévben is. Két esetben ezeken felül pozitívként jelent meg, hogy kevesebb gyermeket kellett iskolaérettségi vizsgálatra terjeszteni, könnyebben tudott dönteni az óvodapedagógus. Egy óvoda-iskolai átmenetet támogató munkacsoport értekezletén megfogalmazódott, hogy a programban résztvevő gyermekek könnyebben beilleszkedtek az új helyzetbe, tanulmányi teljesítményük egyenletesebb, a tanulásához való viszonyuk jobb, s nyugodtabban ültek az órák alatt az első osztály megkezdésével.

8.4. „Irány az iskola!”- szülői szemmel

A szülőkkel a foglalkozások után volt lehetőségem beszélgetni arról, milyen változásokat tapasztaltak a gyermekükönél, s mi a véleményük erről az iskolai életmódra felkészítő foglalkozásról.

Minden szülő másként fogalmazott, de sok hasonlóság volt megfigyelhető. A beszélgetések során mindig elhangzott, hogy a gyermekük örömmel jön ide, s otthon szívesen mesél arról, hogy mi történt a foglalkozáson. A szülők többsége szerint a fejlesztés hatására a gyermek megváltozott. Volt kisfiú, aki nem szeretett rajzolni és mióta ide jár, szívesen rajzol otthon. Egyik kislány édesanyja örömmel mondta, hogy a kislánya a babáknak foglalkozást tart és rajzol, s már hosszabb ideig végez feladatokat. „A kisfiam nem tudott sokáig ugyanazzal a játékkal játszani, de itt megtanult hosszabb ideig kitartóan foglalkozni dolgokkal, ami szerintem jó, hiszen majd első osztályban is végig asztal mellett kell ülnie”.

9. Összegzés

*„Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél.
Felelős vagy a rózsáért...”*

Ez a sokatmondó idézet Saint Exupéry: A kis herceg című művéből származik, de jól tükrözi azt a mondanivalót, amiért ez a kiadvány íródott. Mindenkinek nagy a felelőssége a gyermek iskolaéretté válásában, s közösen kell ezen munkálkodnunk.

Körvonalazódott ebben a néhány oldalban, miért is fontos az iskolaérettségről beszélni, mit is jelent valójában a kisgyermek életében ez a váltás. Az iskolakezdés nagyban befolyásolja a gyermek tanuláshoz való viszonyát. A tanuláshoz való viszony meghatározza az iskolai teljesítményt.

A megfelelő iskolai teljesítmény garantálja a továbbtanulást, mely alapja a felnőtt életnek. Az elmúlt tanév tapasztalatai tükrében megfogalmazhatjuk, hogy közösen kell munkálkodnunk a gyermek fejlődése érdekében, szülő- óvodapedagógus- gyógypedagógus munkájára egyaránt szükség van. Egy sikeres iskolakezdésen sikeres pályafutás, önmegvalósulás múlhat. Nem egyszerű dolog egy új kihívással gyermekként megküzdni. Alapozzuk meg pedagógusként, szülőként egyaránt a gyermekek/ünk jövőjét. Intézményünk igyekszik prevenciós programjaival továbbra is támogatni az óvodába járó nagycsoportos gyermekeket.

10. Felhasznált források

Bibliográfia

- Gordosné Szabó A. (2010). 110 éves a gyógypedagógus-képzés Magyarországon. *Gyógypedagógiai Szemle*, 38. (4), 317-332.
- Nagy, J. – Józsa, K. (2016). *DIFER- fejlődési útmutató*. Mozaik Kiadó, Szeged.
- Saint-Exupery, A. (1984). *A kis herceg*. Móra Kiadó, Budapest
- Torda Á. (szerk) (2015) *Vizsgálóeljárás az iskolába lépéshez szükséges fejlettség méréséhez*. TÁMOP -3.4.B- 12-2012-0001 projekt Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest.

Webográfia

- Bajban a gyógypedagógiai (is), (2017). Letöltve 2019.12.06. URL: <https://szakszervezetek.hu/hirek/12209-bajban-a-gyogypedagogia-is>
- Dávid M. (2015). Speciális igényű tanulók a felsőoktatásban és a felnőttképzésben TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KOMV-2012-0001 projekt. Letöltve: 2019.12.06. URL:http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/622a_tanulsi_problmk_csopotostsa_s_jellemzik.html
- Gyarmathy É. (2008). Tanulási zavarok azonosítása és kezelése. Letöltve 2019.12.06. URL: <http://fejlesztok.hu/szekciok/gyogypedagogusoknak/86-tanulasi-zavarok-azonositasa-es-kezelese?fbclid=IwAR0GfHMJ19eKdyM207Tdp98GNYfzd1nUZn5AwxK5CJ7W-BFX1vzAOKJarMo>
- Gyarmathy É. (2009). Tanulási zavarok azonosítása és kezelése az óvodában és az iskolában Letöltve: 2019.12.06. URL: <http://ofi.hu/tudastar/tanulasi-zavarok-090617>
- Koltói, L. (2013). *Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapedagógusoknak*. „Mentor(h)áló 2.0. Program” TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt. Letöltve: 2019.12.06. URL: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/index.html
- Máténé Homoki T. (2013). *Gyógypedagógiai gyakorlatok kézikönyve*. „Mentor(h)áló 2.0 program” TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt. Letöltve: 2019.12.06. URL: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Gyogypedagogiai_gyakorlatok_kziknyve/index.html
- Szilágyi A. (2017). *Bővül a hazai gyógypedagógiai-képzés*. Letöltve: 2019.12.06. URL: <https://magyaridok.hu/belfold/bovul-hazai-gyogypedagogus-kepzes-2341681>

Jogszabályok, egyéb források

15/2013. (II.26) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről Letöltve: 2019.12.06. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300015.EMM>

2011.Évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

Letöltve 2018.06.24. URL:<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV>

Köznevelési Statisztikai Évkönyv 2015/2016. Letöltve: 2019.12.06..URL:http://www.kormany.hu/download/0/83/f0000/Koznevelési_statistikai_evkönyv_2015_2016.pdf#!DocumentBrowse

KIADVÁNY PEDAGÓGUSOKNAK